

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA
MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT MOLIYA INSTITUTI

"PENSIYA ISHI" KAFEDRASI

MAMATOV B.S., NURMUXAMEDOVA B.I.

DAVLAT BYUDJETI

fanidan kurs ishlarini bajarish yuzasidan

USLUBIY QO'LLANMA

Oliy ta'limning 5231300 – "Pensiya ishi"
bakalavriat ta'lim yo'nalishi talabalari uchun

Toshkent - 2017

Mamatov B.S., Nurmuxamedova B.I.

Davlat byudjeti. Kurs ishlarini bajarish yuzasidan uslubiy qo'llanma. (Oliy ta'limning 5231300 – "Pensiya ishi" bakalavriat ta'lim yo'nalishi talabalari uchun) – T.: "IQTISOD-MOLIYA", 2017. – 29 b.

Taqrizchilar:

M.Almardonov – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti "Moliya va soliqlar" kafedrası professori, i.f.d.;

Z. Abdullaev – Toshkent moliya instituti "Pensiya ishi" kafedrası dotsenti, i.f.n.

Mazkur uslubiy qo'llanma O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni va Kadrlar tayyorlash milliy dasturi talablari hamda Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan tasdiqlangan "Davlat byudjeti" fani o'quv dasturi asosida yozilgan.

Uslubiy qo'llanmada keltirilgan kurs ishi mavzulari O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlarning hozirgi bosqichida davlat moliyasini boshqarishning dolzarb muammolari, byudjet tizimi va uning tarkibiga kiruvchi tuzilmalar taraqqiyotining hozirgi zamon xususiyatlari hisobga olingan holda mamlakat va hududlarning istiqboldagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi bilan bog'liq muammolarga bag'ishlangan.

Uslubiy qo'llanma "Davlat byudjeti" fani bo'yicha kurs ishi mavzulari namunalarini, talabalar uchun kurs ishini bajarishga oid tavsiyalarni, kurs ishiga rahbarlik qilish va himoya etish tartibi yuzasidan vazifalarni hamda tavsiya etilgan adabiyotlar ro'yxatini o'z ichiga olgan.

KIRISH

Bakalavriat ta'lim yo'nalishlari o'quv rejasida ko'zda tutilgan asosiy fanlardan kurs ishlarini bajarish – o'quv jarayonining zaruriy elementi hisoblanadi. Talabalarda ilmiy izlanishlar olib borish ko'nikmalarini tarbiyalash, tanlangan mavzuni mustaqil ravishda chuqur o'rganish, nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash, ilmiy, nazariy va amaliy xulosalarni shakllantirish va pirovardida yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashda kurs ishlarini bajarish muhim ahamiyatga ega.

Mazkur qo'llanma Oliy ta'limning 5231300 – “Pensiya ishi” bakalavriat ta'lim yo'nalishi o'quv rejasida ko'zda tutilgan, ushbu yo'nalishning asosiy fanlari qatoridagi “Davlat byudjeti” fanidan kurs ishlarini bajarish bo'yicha tavsiyalar va tartib-qoidalarni o'z ichiga oladi.

Kurs ishini bajarishdan asosiy maqsad – talabalarda mustaqil ishlashni joriy etish, ilmiy-izlanish ishlarini mustahkamlashdir. Kurs ishi ustida ishlash davomida talaba tegishli fandan olgan nazariy bilimlarini mustaqil ravishda kengaytirish va chuqurlashtirishga erishadi, maxsus adabiyotlardan olingan, moliya, g'aznachilik va soliq organlarining, byudjet tashkilotlarining, byudjetdan mablag' oluvchilarning moliyaviy hisobotlari materiallarini o'rganish asosida to'plangan, shuningdek, Internet resurs manbalaridan olingan ma'lumotlarni qayta ishlash, umumlashtirish, tahlil qilish va muayyan bir tizimga keltirish bo'yicha dastlabki bilim va ko'nikmalarni hosil qiladi.

Qo'yilgan maqsadning muvaffaqiyatli bajarilishi uchun kurs ishlarini bajarishga quyidagi talablar qo'yiladi:

– kurs ishida mavzuga taalluqli Oliy Majlis sessiyalari materiallari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari, ma'ruzalari va Prezident asarlaridan ma'lumotlar, byudjet tizimini boshqarish organlarining, xususan, O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligining qarorlari sharhi o'z aksini topishi lozim;

– kurs ishini yozish jarayonida tadqiq etilayotgan mavzu va o'rganilayotgan amaliy ma'lumotlarga faoliyat samaradorligini oshirish imkoniyatlarini va zaxiralarini izlab topish va ishlatish, byudjet jarayonining bosqichlarini yaxshilash, iqtisodiyotni modernizatsiyalash va yangilashning bugungi sharoitida byudjet-soliq siyosatining turli dastak va vositalaridan foydalanish shakllari va usullarini takomillashtirish nuqtai nazardan ilmiy, ijodiy yondashish zarur;

– kurs ishi mazmunini ravon adabiy tilda bayon qilish, tadqiqotlar va izlanishlar natijalarini rasmiy hujjatlarga qo'yiladigan asosiy talablarga rioya qilgan holda aks ettirish lozim.

UMUMIY QOIDALAR

Kurs ishi ustida ishlash davomida talaba o'quv jarayonida olgan nazariy bilimlari va mustaqil tadqiqot natijalarini yozma ravishda bayon qilish uslubi, keltirilgan fikrlarning aniqligi, materiallarning joylashish ketma-ketligi, tashqi jihozlanishiga qo'yiladigan umumqabul qilingan talablarni hisobga olgan holda bayon qilish tajribasiga ega bo'lishi juda muhimdir. Bo'lajak iqtisodchi-mutaxassis o'z fikrlarini aniq va ravon bayon qila olishi, kiritayotgan takliflarini ilmiy va nazariy jihatdan asoslay bilishi, iqtisodiy terminlarni o'z o'rnida to'g'ri ishlata bilishi, moliya va g'aznachilik organlarining, byudjet tashkilotlari va byudjetdan mablag' oluvchilarning rejaviy va hisobot materiallaridan maqsadga muvofiq foydalana bilishi, ma'lumotlarni to'play olishi va qayta ishlay olishi, ularni atroflicha tahlil qilish va umumlashtirish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

Kurs ishi talaba tomonidan mustaqil ravishda bajariladi va ma'lum ma'noda, ilmiy izlanish olib borishning kichik bir shaklidir. Ayrim iqtidorli talabalar kurs ishini bajarish jarayonida birmuncha chuqur va keng qamrovli ilmiy izlanishlar olib boradilar, ularning mustaqil ravishda bajargan kurs ishlari talabalar ilmiy to'garaklarida, ilmiy anjumanlarda va turli tanlovlarda ilmiy ma'ruza qilish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Kurs ishida tavsiya etilgan adabiyotlarni, ayniqsa, iqtisodiy ta'limotlar klassiklari asarlarini, Prezident asarlari, iqtisodiy ta'limotning ko'zga ko'ringan xorijiy va milliy namoyandalarining asarlari va ma'ruzalarini chuqur o'rganish natajalari (tegishli havolalarda) aks ettirilsagina, mazkur kurs ishi unga qo'yiladigan zamonaviy talablarga javob bera oladi. Shuningdek, ishda mavzuning xususiyatdan kelib chiqqan holda, nafaqat, mamlakat ichki institutsional tuzilmalarining, balki tashqi kuzatuvchilar, Xalqaro valyuta fondi, Jahon banki kabi xalqaro moliyaviy tashkilotlarning, xalqaro va umummilliy tashkilotlarning tegishli ma'lumotlarini keltirish, ularni tahlil qilish natijalarini aks ettirish yuqori baholanadi.

Kurs ishlarini bajarish va himoya qilish jarayoni quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oladi:

- kafedra tomonidan tavsiya etilgan kurs ishi mavzulari ro'yxatidan mavzuni tanlash;
- tanlangan mavzu bo'yicha o'quv adabiyotlari bilan dastlabki tanishish;
- kurs ishining rejasini ilmiy rahbar bilan maslahatlashib tuzish;
- o'quv adabiyotlarini, shu jumladan, xorijiy o'quv adabiyotlarini o'rganish va zarur ma'lumotlarni to'plash;
- kurs ishini yozish va rasmiylashtirish;
- kurs ishini himoya qilish.

I. MAVZUNI TANLASH

Talabalarga tavsiya etiladigan kurs ishlari mavzulari “Davlat byudjeti” fani dasturiga muvofiq tarzda kafedra tomonidan ishlab chiqiladi va kafedra yig‘ilishida ko‘rib chiqilib, yig‘ilish bayonnomasi bilan tasdiqlanadi. Talabaga kafedra tomonidan tavsiya etilgan mavzular tarkibidan istalgan mavzuni tanlab olish huquqi beriladi. Ayrim hollarda talaba, kurs ishiga rahbar etib tayinlangan pedagog-xodim va kafedra mudiri bilan kelishilgan holda, kurs ishi mavzulari ro‘yxatiga kirmagan mavzuni tanlashi (agar bunga asos bo‘lsa) mumkin.

Odatda, kurs ishlari mavzulari ro‘yxatidagi mavzular soni akademik guruhdagi kurs ishini bajaradigan talabalar sonidan 2 barobar ortiq bo‘ladi va bu holat talabalarning mavzularni tanlash imkoniyatini beradi. Shu sababli bir akademik guruhdan bir necha talaba bitta mavzuni tanlamagani maqsadga muvofiq (kurs ishlarining namunaviy mavzulari ushbu Ko‘rsatmalarning 2-ilovasida keltirilgan).

Kurs ishi mavzusini to‘g‘ri tanlash muhim ahamiyatga ega, u yoki bu mavzuni tanlab olish tasodifiy bo‘lmasligi lozim. Ayrim talabalar mavzu tanlashdek muhim bosqichga jiddiy yondashmaydilar, natijada tasodifiy biror mavzuni olib, bir qancha vaqt o‘tgach, qator qiyinchiliklarga uchrab hamda qimmatli vaqtlarini behuda sarflab, so‘ng kafedraga mavzuni o‘zgartirishni so‘rab murojaat qiladilar. Shuningdek, ba‘zi talabalar duch kelgan mavzuni tanlab, mavzu ustida yuzaki, hech bir tashabbus va izlanishsiz ishlaydilar. Bunday sovuqqonlik va loqaydlikdan, e‘tiborsizlik va sustkashlikdan umumiy ish faqat zarar ko‘radi, kurs ishini bajarishdan ko‘zlangan maqsadga erishilmaydi.

Mavzuni tanlashga har bir talaba u yoki bu mavzuga ilmiy va amaliy qiziqishlarini, ilmiy to‘garaklardagi avvalgi ishtirokini hisobga olib, maxsus o‘quv adabiyotlari bilan tanishuvi yoki oliy ta‘lim muassasasigacha orttirgan ish tajribasiga tayangan holda yondashgani ma‘qul.

Bundan tashqari, kurs ishi mavzusini talaba kelgusida yozajak bitiruv-malakaviy ishining mavzusi va yo‘nalishini hisobga olgan holda tanlagani maqsadga muvofiq, chunki kurs ishi, ma‘lum ma‘noda, malakaviy ishda ko‘tariladigan masala va muammolarning nazariy asosini tashkil qiladi.

Muxtasar aytganda, kurs ishining mavzusini tanlashda qanday omil asos bo‘lishidan qat‘i nazar, bu tasodifiy emas, asoslangan va to‘g‘ri qabul qilingan qaror bo‘lishi kerak. Talaba o‘z ilmiy rahbariga, nafaqat, o‘zi tanlagan kurs ishining mavzusini, balki aynan shu mavzuni tanlash sababini ham izohlashi tavsiya etiladi.

TALABAGA ESLATMA!
To'g'ri tanlangan mavzu –
kurs ishining muvaffaqiyatli
himoyasiga tashlangan
birinchi omadli qadamdir

Kurs ishi mavzusini tanlashda kafedra pedagog-xodimlarining yordami katta ahamiyatga ega. Mazkur fandan amaliy mashg'ulotlar olib boruvchi kafedra pedagog-xodimlari bu ishda talabalarga yaqindan yordam beradilar. Bu maqsadda pedagog-xodimlarning yakka tartibda va guruh bo'yicha maslahat soatlari uyushtirishi maqsadga muvofiq. Unda o'qituvchi talabalarni dolzarb mavzular bilan yaqindan tanishtiradi, ayrim mavzularning dolzarbligi va mazmuni haqida axborot beradi, shuningdek, talabalarni tavsiya etilayotgan mavzularning muammoli jihatlarini yoritishga yo'naltiradi, talabalarga jiddiy va har tomonlama o'ylab mavzu tanlash maqsadida tegishli o'quv adabiyotlarining tegishli boblari bilan tanishib chiqish, huquqiy-me'yoriy manbalarni o'rganish, amaliyotdagi mavjud holatni tahlil qilish kabi tavsiyalarni beradi.

II. TANLANGAN MAVZU BO'YICHA O'QUV ADABIYOTLARI BILAN DASTLABKI TANISHISH

Tanlangan mavzu bo'yicha o'quv adabiyotlari bilan dastlabki tanishish bosqichi, avvalo, kurs ishining rejasini tuzish va yoritilajak savollarning qamrovini belgilab olish uchun muhimdir. Kurs ishi rejasi uning yo'nalishi va maqsadlarini aks ettirishi kerak. Shu sababli talaba rejani tuzishdan avval kurs ishining muhim savollarini belgilab olish maqsadida asosiy adabiyotlar, darsliklar, o'quv qo'llanmalar, vaqtli matbuotda chop etilgan maqolalar, amaliyotda qo'llanilayotgan huquqiy-me'yoriy hujjatlar bilan tanishib chiqib, mavzuning ham nazariy, ham amaliy tomonlarini aniqlab oladi.

O'quv adabiyoti bilan ishlash – talabaning mustaqil faoliyati bo'lib, bu faoliyat kutubxonalar va axborot-resurs markazlarining (ARM) kartotekalari va bibliografik ma'lumotnomalarini o'rganishdan boshlanadi. Bu borada ARMda mavjud adabiyotlarni bilimlarning ma'lum tarmoqlari va sohalari bo'yicha guruhlovchi predmet-alfavit katalogi, elektron darsliklar bo'yicha ma'lumotlar bazasi, Internet resurs manbalaridan olingan ma'lumotlar yaqindan yordam berishi mumkin. Bundan tashqari, ARMLarda fanning yo'nalishiga oid bo'lgan ko'plab maxsus jurnallar, xalqaro hamda respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy anjumanlarning maqola va tezislari to'plami, fanlardan o'quv-uslubiy majmualar va ma'ruza matnlari, shuningdek, fanlardan modul tizimiga asoslangan elektron majmualar mavjud. Ular bilan yaqindan tanishish ham rejani tuzishda amaliy yordam berishi mumkin.

TALABAGA TAVSIYA!
Hech qaysi o'quv adabiyotida tayyor
kurs ishi bo'lmaydi!
Kurs ishi talabaning mustaqil
izlanishlari mahsuli bo'lishi kerak

O'quv adabiyoti bilan ishlashda darsliklar, o'quv qo'llanmalarining chop etilgan vaqtiga alohida ahamiyat berish zarur. Chunki ularda bayon etilgan ayrim masalalar, keltirilgan

amaliy ma'lumotlar, amaliyot bilan bog'liq u yoki bu ko'rsatmalarga asos bo'lgan me'yoriy materiallar eskirgan bo'lishi mumkin. Shu sababli o'quv adabiyotlarini to'plashda eng yangi nashrlardan (oxirgi 3-5 yillar ichida nashr etilgan) foydalanish, mustaqil izlanishlar asosida tuzilgan adabiyotlar ro'yxatini esa kurs ishi rahbari bilan birgalikda ko'rib chiqish va zarur bo'lsa, ilmiy rahbarining tavsiyasi bilan to'ldirish lozim.

Talabalarga yaqindan yordam berish maqsadida mazkur uslubiy qo'llanmaga kurs ishini bajarish bo'yicha foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati ilova qilingan (3-ilovaga qarang).

III. KURS ISHI REJASINI TUZISH

Kurs ishi rejasini talaba asosiy adabiyotlar bilan tanishib chiqqandan so'ng tuzishi maqsadga muvofiq. Reja mavzuning asosiy savollarini aks ettirib, qisqa bo'lishi (oddiy reja) yoki har bir savolni aniqlashtirgan, kichik savollarga ajratgan holda, kengaytirilgan (murakkab reja) bo'lishi mumkin.

Reja ilmiy rahbar bilan kelishgan holda tuzilishi kerak. Rejaning savollari ma'lum bir tartibda, mantiqiy ketma-ketlikda qo'yilishi lozim. Rejada talabaning ijodiy yondoshuvini, ilmiy tahlillari va tashabbusini talab qiladigan savollarning qo'yilishi juda muhim bo'lib, bu kurs ishining qiymatini yanada oshiradi.

Kurs ishi ustida ishlash jarayonida reja talaba tomonidan birmuncha o'zgartirilishi, aniqlashtirilishi va kengaytirilishi mumkin.

Talabaga tavsiya!
Kurs ishi rejasini tuzishni yuqori
kursda o'qiydigan do'stingizga
yoki partadosh talaba-qizga
ishonmang!
"Tanasi boshqa – dard bilmas!"

Kurs ishi rejasini tuzishda biron-bir qolipning, yagona shaklning bo'lishi mumkin emas. Lekin aksariyat mavzular uchun tuzilgan rejalar savollari o'rganilayotgan mavzuning nazariy va tashkiliy-huquqiy asoslarini, izlanish ob'ektidagi

amaliyot holati tahlilini, izlanish uchun asos qilib tanlangan muayyan ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlarni takomillashtirish va samaradorligini oshirish yo'llarini qamrab olishi kerak.

Kurs ishining mazmuni va hajmiga ma'lum chegaralar qo'yilgan, ya'ni kurs ishi 3 – 3,5 ming so'z birligi yoki 35-40 sahifa hajmida

bajarilishi kerak, shunday ekan, rejada ham shu hajm doirasida yoritib berish mumkin bo'lgan savollar qo'yilishi maqsadga muvofiq.

Xulosa qilib aytganda, talabaning qiziqishlaridan, fikrlash doirasining kengligidan, o'rganilgan o'quv adabiyotlari va amaliy ma'lumotlarning ko'lamidan, talabaning ilmiy izlanishlarga bo'lgan layoqatidan kelib chiqqan holda, kurs ishi rejalari turli-tuman, cheklanmagan variantlarda, ixtiyoriy talqinda bo'lishi mumkin. Muhimi, ishlab chiqilgan reja tanlangan kurs ishi mavzusining mazmun-mohiyatini, maqsad va vazifalarini to'la ochib berishi, o'rganilgan muammo yuzasidan mustaqil xulosalarni shakllantirishga xizmat qilishi kerak. Ushbu Ko'rsatmadan foydalanuvchilarga amaliy yordam sifatida bir necha mavzu bo'yicha tuzilgan kurs ishi rejalari namunalari qo'llanmaning 4-ilovasida keltirilgan.

IV. O'QUV ADABIYOTLARINI O'RGANISH VA AMALIY MA'LUMOTLARNI TO'PLASH

Kurs ishi mavzusi bo'yicha reja tuzilgach va ilmiy rahbar bilan tuzilgan reja xususida kelishib olingach, to'plangan o'quv adabiyotlarini yaqindan o'rganish va asosiy nazariy xulosalarni konspektlashtirishga kirishish mumkin. Bu bosqichda talaba o'quv adabiyotlaridan tegishli mavzularni chuqur va har tomonlama o'rganishi va shu tariqa to'plagan bilimlarini kurs ishining rejasiga asoslangan holda guruhlab olishi lozim. Talaba o'quv adabiyotining u yoki bu bo'limini o'rganib chiqib, to'plangan ma'lumotlarni kurs ishining qaysi paragrafida aks ettirishni o'ylab ko'rishi kerak. Bu ishni avval kurs ishi bo'yicha tavsiya etilgan darsliklar va o'quv qo'llanmalarni o'rganishdan boshlash maqsadga muvofiq, so'ng ilmiy tadqiqot ishlari va amaliy qo'llanmalarni o'rganib chiqish mumkin. Bundan tashqari, o'rganilayotgan mavzuga taalluqli bo'lgan O'zbekiston Respublikasi qonunlari, Prezident farmonlari, qarorlari, ma'ruzalari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari, amaliyotda qo'llanilayotgan yo'riqnomalar va huquqiy-me'yoriy hujjatlarni o'rganib chiqish va kurs ishining u yoki bu savolini yoritishda ulardan foydalanish kurs ishini yozishga qo'yiladigan asosiy talablardan hisoblanadi. Bu borada O'zbekiston Respublikasi Byudjet Kodeksi, O'zbekiston Respublikasi Soliq Kodeksi, har moliya yili uchun qabul qilinadigan "O'zbekiston Respublikasi makroiqtisodiy ko'rsatkichlar prognozlari va davlat byudjeti parametrlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarorlari va boshqa qonuniy-huquqiy va me'yoriy xujjatlarni tegishli tarzda o'rganib chiqish va kurs ishini yozish jarayonida ulardan foydalanish maqsadga muvofiq. Shu bilan birga, Prezident asarlari foydalanish, ularda belgilab berilgan vazifalarning bajarilish darajasini mavzuga bog'lab o'rganish va kurs ishida

maqsadga muvofiq aks ettirish tavsiya etiladi.

**TALABAGA
OGOHLANTIRISH!**
**Kurs ishi yozishni Internetdan
tayyorini qidirishdan
boshlamang! Bu masalaning
zo'r echimi emas!**

Kurs ishida bahs-munozarali, muammoli masalalarga alohida o'rin ajratish kerak. Bu boradagi vazifa shundan iboratki, turli mualliflarning u yoki bu iqtisodiy kategoriya yoki iqtisodiy voqelik xususidagi qarashlarini, ularning qay tarzda asoslanayotganligini o'ylab

ko'rib, ishda to'g'ri aks ettirib, talaba bu boradagi o'z nuqtai-nazarini bayon qilishi va asoslab berishi ayniqsa muhimdir. Bu maqsadlarda vaqtli matbuotda chop etilgan maqolalarni, ilmiy anjumanlarning materiallarini, shuningdek, iqtisodchi olimlarning mavzuga taalluqli ilmiy monografiyalarini o'rganib chiqish lozim bo'ladi.

Iqtisodiy mavzuda bajarilgan kurs ishi, agar unda tegishli amaliy, statistik ma'lumotlar keltirilmasa va ularning tegishli tartibdagi tahlili berilmasa, bunday ishlar ijobiy baholanmaydi, chunki, iqtisodiy jarayonlarning o'zgarish qonuniyatlarini, o'sish yoki sustlashish tendentsiyalarini, muayyan ko'rsatkichlarning o'zgarishiga ta'sir etuvchi omillarni faqat raqamlar orqali, ularni solishtirish, baholash, monitoring va tahlil qilish orqali ko'rsatish mumkin. Bu maqsadda statistik to'plamlar, iqtisodiy jurnallardagi iqtisodiy jarayonlarning yillar va choraklar bo'yicha o'zgarishini xususiyatlovchi statistik ko'rsatkichlardan, davlat organlarining (masalan, Moliya vazirligi, Davlat soliq qo'mitasi, Davlat bojxona qo'mitasi, Moliya vazirligi G'aznachiligi, Nazorat-taftish Bosh boshqarmasi kabi) rasmiy Internet-saytlaridagi rasmiy ma'lumotlaridan foydalanish va ularni jadvallar, diagrammalar, grafiklar, chizmalar tarzida jamlab, kurs ishida aks ettirish lozim. Shuningdek, mavzuga mos ravishda alohida olingan moliya va soliq organlari, moliya-soliq-byudjet nazorati tashkilotlari, davlat boshqaruvi idoralari va byudjet tashkilotlari va muassasalarining hisobot ma'lumotlaridan foydalanib, o'rganilayotgan sohaning yoki byudjet mexanizmining alohida bir dastak-vositasining mohiyatini, uning harakatini, samaradorlik darajasini ochib berish mumkin. Bu ma'lumotlarni so'nggi 2-3 yil bo'yicha keltirish maqsadga muvofiq. Agar tanlangan mavzu nazariy xususiyatga ega bo'lsa, keltirilgan raqamli ma'lumotlar nazariy xulosalarning ishonarli ko'rgazmasi va isboti bo'lib xizmat qilishi shubhasiz.

V. KURS ISHINI YOZISH VA RASMIYLASHTIRISH

Kurs ishi tarkibiy jihatdan, odatda, kirish qismi, 3-5 ta savol, xulosa, foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati va ilovalardan iborat bo'ladi. Kirish qismida mavzuning dolzarbligi, maqsadi va vazifalari, kurs ishini yozishga asos bo'lgan amaliy ma'lumotlarning axborot

manbalari, izlanishning ob'ekti, predmeti va amaliy ahamiyati aks ettiriladi.

TALABA DIQQATIGA!
“Agar ilm o‘z-o‘zidan hech qanday amaliy foyda keltirmaganda ham, uni befoyda deb bo‘lmaydi, jilla qursa u aqlni ishlatib, miyada tartib o‘rnatadi”
(F.Bekon)

Mavzuning dolzarbligini yoritish, barcha ilmiy ishlar kabi, kurs ishi uchun ham majburiy talabdir. Talaba mavzuni tanlagan ekan, uning ilmiy salohiyati va nazariy jihatdan tayyorgarligi, albatta, bu mavzuning mazmunini tushunib

etishi va uni zamon talabiga mosligi hamda ijtimoiy muhimligini baholay olishi uchun etarli bo‘lishi kerak. Mavzuning dolzarbligini yoritishda quruq, asossiz gaplarga o‘rin bermaslik, gapni uzoqdan boshlab, mavzuning mohiyatiga etib kelganda, xalq so‘zi bilan aytganda “aravani quruq obqochish”larga yo‘l qo‘ymaslik lozim.

Mavzuning dolzarbligini asoslashda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlaridan, ma‘ruzalaridan, shuningdek, xorijiy va milliy iqtisodchi-olimlar asarlaridan mavzuga taalluqli bo‘lgan fikrlarni keltirish ayniqsa muhim.

Ishning kirish qismida kurs ishi mavzusining dolzarbligi, maqsadi o‘zining aniq ifodasini topishi, ushbu maqsadga erishish yo‘lida qo‘yilgan vazifalar aniq ko‘rsatilishi kerak, chunki, kurs ishini baholashda qo‘yilgan maqsadga erishilganlik va belgilangan vazifalarning bajarilganlik darajasiga baho beriladi. Kurs ishining kirish qismini ko‘pi bilan 2-3 bet hajmda yozish tavsiya etiladi.

Birinchi savol, odatda, o‘rganilayotgan soha yoki iqtisodiy kategoriyaning nazariy jihatlarini ochib berishga bag‘ishlanadi. Unda u yoki bu iqtisodiy kategoriyaning iqtisodiy mazmuni, uning iqtisodiyotda va ijtimoiy hayotda tutgan o‘rni, bozor iqtisodiyoti sharoitida jamiyat taraqqiyotidagi ahamiyati ko‘rsatib beriladi. Biron-bir iqtisodiy kategoriyaning mohiyatini ochib berish – bu mazkur kategoriyaning mohiyati va zarurligi nimada, zamonaviy bozor iqtisodiyotida u qanday o‘rin egallaydi, uning rivojlanishining ob’ektiv omillari nimalardan iborat, qanday iqtisodiy-ijtimoiy munosabatlarni aks ettiradi, ahamiyati nimalarda namoyon bo‘ladi? – degan savollarga javob berishdir. U yoki bu iqtisodiy kategoriyaning jamiyat taraqqiyotidagi o‘rni va ahamiyatini aniq statistik ma‘lumotlar asosida ochib berish mumkin. Xususan, davlat byudjetining mohiyatini ochib berishda:

– davlat byudjetining iqtisodiy kategoriya sifatidagi mazmunini yoritish, uning ob’ektiv zarurligini, funktsiyalarini

izohlab berish;

– moddiy tushuncha sifatida davlatning funktsiya va vazifalarini bajarish uchun zarur bo'lgan pul mablag'larining markazlashtirilgan jamg'armasi sifatidagi mohiyatini ochib berish;

– huquqiy kategoriya sifatida davlat byudjetining davlatga tegishli bo'lgan yirik moliyaviy reja sifatidagi mazmunini, davlatning funktsiyalarini bajarishdagi o'rni va ahamiyatini ochib berish mumkin.

Jamiyatning iqtisodiy-ijtimoiy rivojlanishida davlat byudjetining o'rnini ko'rsatish maqsadida talaba aniq hisobot ma'lumotlariga tayangan holda:

– mamlakat yalpi ichki mahsuloti va milliy daromadining qancha qismi byudjet orqali qayta taqsimlanishi;

– kapital qo'yilmalarning barcha manbalari ichida davlat byudjeti (yoki davlat maqsadli jamg'armalari – agar so'z ular haqida borayotgan bo'lsa)ning ulushini, bozor sharoitida uning o'zgarish tendentsiyasini;

– davlat byudjeti (yoki davlat maqsadli jamg'armalari) daromadlarining tarkibi va tuzilishini;

– davlat byudjetining iqtisodiy va ijtimoiy-madaniy maqsadlardagi xarajatlari tarkibi va tuzilishi tahlilini keltirish mumkin.

Bu va shu kabi ma'lumotlar mamlakat bo'yicha yoki mavzu oldiga qo'yilgan vazifalardan kelib chiqqan holda, hududlar (viloyat, shahar, tuman) bo'yicha keltirilishi va bir nacha yil ko'rsatkichlarini solishtirish asosida tahlil natijalari aks ettirilishi kerak.

Ikkinchi savol, odatda, amaliy faoliyat bilan bog'liq bo'ladi. Unda u yoki bu iqtisodiy kategoriyaning amal qilish mexanizmi, uning dastak va vositalaridan amaliyotda foydalanish holatlari aks ettiriladi. Masalan, "Davlat byudjeti" fani yuzasidan tavsiya etilgan qator mavzular turli darajadagi byudjetlarni tuzish, ko'rib chiqish, tasdiqlash va ijro etish jarayonlari bilan bog'liq bo'lib, ularda aniq tanlab olingan davlat boshqaruvi pog'onasida (viloyat, shahar, tuman darajasida) byudjet jarayonini tashkil etish amaliyotini o'rganish, bu boradagi amaliy tadbirlar tahlilini amalga oshirish talab etiladi.

Kurs ishi davlat boshqaruvi idoralari yoki ijtimoiy soha va tarmoqlardagi byudjet tashkilotlari va muassasalaridagi byudjet munosabatlarini o'rganishga bag'ishlangan bo'lsa, kurs ishining asosiy qismida byudjet tashkilotlaridagi moliyaviy munosabatlarning xarakteri, tashkilotning moliyaviy resurslari, ularning manbalari va ishlatish yo'nalishlari, byudjet tashkiloti moliyaviy resurslarining shakllanishida davlat (respublika va mahalliy) byudjetining o'rnini va ahamiyati, byudjet tashkilotida moliyaviy rejalashtirish masalalari, tashkilotning xarajatlari smetasini tuzish va ijro etish amaliyoti, byudjet tashkilotlariga byudjetdan tashqari mablag'larni jalb qilish shart-sharoitlari va imkoniyatlari kabi masalalar izlanish ob'ekti sifatida

tanlab olingan biron byudjet tashkiloti misolida uning buxgalteriya va reja-moliya bo'limlari amaliy ma'lumotlariga tayangan holda aks ettirilishi kerak.

Kurs ishining asosiy qismi mazmunini yoritishda amaliyot ma'lumotlarini jadvallar, diagrammalar, rasmlar shaklida ifodalash, ularni batafsil tahlil etish talab etiladi. Tahlil jarayonida davriy nashrlarda chop etilgan ilmiy maqolalarga, hukumat idoralarining rasmiy Internet saytlarida keltirilgan ma'lumotlarga, o'quv jarayonining tarkibiy qismi bo'lgan malakaviy amaliyot davomida to'plangan amaliy ma'lumotlarga asoslanish tavsiya etiladi.

Kurs ishining so'nggi savollari, odatda, o'rganilgan mavzuning u yoki bu byudjet munosabatlarini zamonaviy bozor iqtisodiyoti talablaridan, sohada olib borilayotgan iqtisodiy-ijtimoiy islohotlar talablaridan kelib chiqqan holda takomillashtirish, rivojlantirish masalalariga bag'ishlangan bo'ladi. Bunda talaba, izlanishlar natijasida olgan bilimlari, kuzatishlari, tahlillari asosida o'rganilgan soha yohud ob'ektning faoliyatini yaxshilash, samarasini yanada oshirish bo'yicha o'zining yoki shu sohada izlanishlar olib borgan iqtisodchi-olimlar va amaliyotchilarning taklif va mulohazalarini ilmiy tarzda bayon qilishi, ularni har tomonlama asoslab berishi, xulosalarini bir tizimga solishi va umumlashtirishi lozim. Shuningdek, kurs ishi asosiy qismining tegishli paragraflarida o'rganilayotgan sohaga taalluqli bo'lgan ilg'or xorijiy tajribalarni bayon etish va ularni mamlakatimizda qo'llash imkoniyatlari bo'yicha takliflar kiritish kurs ishining nazariy va amaliy ahamiyatini yanada oshiradi va uni yuqori darajada baholash uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Kurs ishining xulosa qismida ishning paragraflari ustida olib borilgan izlanishlar asosida shakllangan xulosalar va taklif-mulohazalar tizimli ravishda keltiriladi. Kurs ishining xulosa qismida bayon etilgan fikrlar oxirgi paragraflarda o'rganilgan muammolarning echimini yoritib berishi, o'rganilgan soha yoki iqtisodiy voqelikning mavjud holatini yaxshilash va amaldagi mexanizmlarini takomillashtirishga qaratilgan va oldingi paragraflarda asoslab berilgan takliflarning aniq, lo'nda va qisqa mazmunini aks ettirishi, ishni yakunlangan ilmiy ish sifatida tan olish uchun asos bo'lib xizmat qilishi lozim.

Kurs ishining so'nggida foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati keltiriladi. Shuni alohida ta'kidlash muhimki, muallif tomonidan keltirilgan o'quv adabiyotlari ro'yxati uning kurs ishini yozishda oxirgi 3-5 yil ichida chop etilgan maxsus o'quv adabiyotlardan (klassik ta'limotlar namoyandalarining asarlari bundan mustasno) foydalanish tavsiyasiga rioya qilganligini ko'rsatib turishi kerak. O'quv adabiyotlar ro'yxatini

quyidagi tartibda rasmiylashtirish maqsadga muvofiq¹:

I. O'zbekiston Respublikasi qonunlari.

II. O'zbekiston Respublikasi Prezident farmonlari va qarorlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari.

III. O'zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti I.A.Karimovning asarlari.

IV. Asosiy adabiyotlar.

V. Qo'shimcha adabiyotlar.

VI. Davriy nashrlar, statistik to'plamlar va hisobotlar.

VII. Internet saytlari.

Foydalanilgan har bir manbaning muallifi, to'liq nomi, nashr etilgan joyi va vaqti (qaysi tilda nashr etilgan bo'lsa, shu tilda), hajmi hamda beti ko'rsatiladi. Agar kurs ishi lotin alifbosiga asoslangan o'zbek tilida yozilgan bo'lsa, foydalanilgan rus tilidagi adabiyotlarni shu tildagi kirill alifbosida keltirish to'g'ri bo'ladi.

Kurs ishini rasmiylashtirish. Kurs ishini ilmiy rahbar tomonidan belgilab berilgan grafik asosida talaba shaxsan bajaradi. Talaba tanlangan mavzu yuzasidan qabul qilingan qarorning to'g'riligiga, uning topshiriqqa muvofiqligiga, kurs ishini bajarishda ko'chirmachilik holatining yo'qligiga javob beradi.

Kurs ishi Davlat ta'lim standartlarida talab etilganidek, talaba tomonidan tartibli rasmiylashtirilgan, xatosiz, aniq va tushunarli tilda, qisqartirishlarsiz (umumqabul qilinganlardan tashqari) yozilgan bo'lishi kerak. Kurs ishi matnida "men" so'zi o'rniga "biz" so'zini qo'llash tavsiya etiladi. Masalan, "Men tomonimdan olib borilgan izlanishlarimga tayanib, shuni xulosa qilamanki, ..." degan jumlaning o'rniga "Biz tomonimizdan olib borilgan izlanishlarga asoslanib, shuni xulosa qilishimiz mumkinki, ..." iboralarning ishlatilishi talab etiladi, ya'ni kurs ishi matni ilmiy tilda, rasmiy tusda bo'lishi kerak.

TALABAGA TAVSIYA!

Kurs ishini yozishdan avval chiroyli yozish texnikasini mashq qilib oling, chunki barmoqlaringiz uyali telefonda sms yozishdan ancha charchagan!

Kurs ishi qo'lyozma tarzida rasmiylashtiriladi. Biroq, kurs ishini kafedraning ruxsati bilan kompyuterda bajarishga ham ruxsat beriladi. Kurs ishi A4 o'lchamdagi oq qog'ozda, ko'k rangli ruchkada yozilishi tavsiya

¹ Magistratura to'g'risidagi nizom. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2012-yil 29-oktyabrda 418-son buyrug'i bilan tasdiqlangan. 5-ilova.

qilinadi, boshqa rangdagi ruchkalarni ishlatishga yo'l qo'yilmaydi. Matnda ajralib tursin deb, paragraflar, jadvallar, rasmlar raqamini va nomlarini ham boshqa rangli ruchkada yozishga yo'l qo'yilmaydi. Ishda foydalanilgan jadvallar, diagrammalar, chizmalar va rasmlar kompyuter grafikasida tayyorlanib, printerda chop etilgan (A4 o'lchamdagi oq qog'ozda) holda keltirilishi mumkin. Kurs ishida qo'pol texnik tuzatishlarga yo'l qo'yilmagani ma'qul.

Kafedraning tavsiyasiga binoan kurs ishi chet (ingliz, nemis yoki frantsuz) tilida bajarilishi mumkin. Chet tilda bajarilgan ishga davlat tilidagi annotatsiya ilova etiladi va kurs ishini himoya qilish vaqtida tarjima ta'minlanadi.

Kurs ishini yozishda varaqning chap tarafidan – 3 sm., pastdan va tepadan – 2 sm., o'ngdan – 1,5 sm. joy qoldirish tavsiya qilinadi, bunda bir betda 28-30 qator yozuv bo'lishi zarur. Bunday cheklovlar kurs ishi hajmining sun'iy ravishda orttirib yuborilishiga yo'l qo'ymaslik maqsadida belgilanadi. Bet tagiga tipografik sharoitda tayyorlangan yo'l-yo'l qog'oz qo'yib yoziladi, varaqning o'ziga matn yozish uchun to'g'ri chiziqlar chizish yoki printerda chiziqlar chizilgan varaqlarga yozish tavsiya etilmaydi.

Kurs ishining barcha betlari titul betidan boshlab oxirgi betigacha tartib bilan raqamlanadi. Birinchi bet titul varag'i hisoblangani uchun unga raqam qo'yilmaydi. 2-betda, odatda, kurs ishining rejasi aks ettiriladi va bu bet ham raqamlanmaydi, shuningdek, uning boshiga kurs ishi mavzusini yozib qo'yish shart emas, bu betda "Reja" degan so'zdan keyingi qatorda rejaning qismlarini aks ettirish kifoya. Kirish qismi bayoni 3-betdan boshlanadi va bu betga "3" raqami qo'yiladi va hokazo. Tartib raqami varaqning pastki tomonining o'rtasiga qo'yiladi.

Kurs ishi bo'lim(savol)larining har biri yangi varaqdan boshlanadi va bo'limning nomlanishi rejada qanday bo'lsa, o'zgartirishsiz shundayligicha bet satrining o'rtasiga yoziladi. Sarlavhalarni yozishda so'zlarni bo'g'inlab ko'chirishga ruxsat berilmaydi, shuningdek, sarlavha oxirida nuqta qo'yilmaydi. Sarlavhaning tagiga chizib yozishga ruxsat etilmaydi. Har bir sarlavhadan oldin bo'limning tartib raqami arab raqami bilan belgilanadi va raqamdan so'ng nuqta qo'yiladi. Agarda rejada belgilangan savollar kichik savollarga bo'lingan bo'lsa, u holda bu savolchalar sarlavhasi ko'p pog'onali raqamlash qoidasiga ko'ra "1.1.", "1.2." shaklida raqamlanadi.

Kirish, xulosa, foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati ham yangi betdan boshlab yoziladi va raqamlanadi. Kurs ishining asosiy qismi bo'limlari

nomlari, shuningdek, “Kirish”, “Xulosa”, “Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati” so‘zlari bir xilda varaqning yuqori qismining o‘rtasiga, matn esa sarlavhadan keyin bir qator tashlab, keyingi qator xatboshidan katta harf bilan boshlab yoziladi.

Ilyustrativ materiallar, masalan, rasmlar, diagrammalar ko‘rish uchun qulay tarzda joylashtirilishi kerak. Kurs ishiga PowerPoint dasturida tayyorlangan tayyor slaydni joylashtirishga ruxsat berilmaydi, slayddagi materialni Word dasturida tayyorlab, so‘ngra kurs ishi matniga kiritish maqsadga muvofiq, chunki PowerPoint dasturida tayyorlangan slaydlar taqdimot qilish uchun mo‘ljallangan, unda qisqa ma‘lumotlar, bog‘langan blok-chizmalar, rasmlar, boshqa rangli tasvirlar bo‘ladi, kurs ishi esa ma‘lum talablar asosida tayyorlangan jiddiy ilmiy ish bo‘lib, agar kafedra tomonidan kurs ishi himoyasi taqdimot ko‘rinishida amalga oshirilishi talab etilsagina, PowerPoint dasturida tayyorlangan taqdimotni printerda chop etib, kurs ishiga ilova qilishingiz mumkin.

Barcha rasm (grafik, chizma, diagramma)lar bo‘lim bo‘yicha ketma-ket arab raqamlari bilan “1-rasm”, “2-rasm” shaklida raqamlanadi (kurs ishining ilovalarida keltirilgan rasm bundan mustasno) va rasimga izoh beruvchi yozuvdan nuqta bilan ajratiladi (grafik, chizma, diagrammalarni rasmiylashtirish tartibi 5-ilovada ko‘rsatilgan).

Raqamli materiallar jadval ko‘rinishida rasmiylashtirilishi lozim. Jadvalni rasmiylashtirish namunasi 6-ilovada ko‘rsatilgan. Har bir jadval sarlavhaga ega bo‘lishi kerak. Sarlavha bosh harf bilan boshlanadi, sarlavhaning tagiga chizilmaydi.

Jadvalning sarlavhasi uning yuqorisiga, o‘rtaga yozilishi tavsiya etiladi. Jadval ustunlarining sarlavhalari bosh harflar bilan, sarlavhachalar esa, agar ular sarlavhadagi gapning davomidan iborat bo‘lsa, kichik harflar bilan, agar ular mustaqil bo‘lsa, katta harflar bilan boshlanishi kerak.

Ko‘plab ustunlardan iborat bo‘lgan jadvalni qismlarga bo‘lish va bir qismni ikkinchi qismdan keyin joylashtirishga ruxsat etiladi.

Kurs ishining bo‘limlari tarkibidagi jadvallar izchil, ketma-ket arab raqamlari bilan belgilanadi. Masalan: “1-jadval”, “2-javdal” va h.z. Agar kurs ishida bitta jadval bo‘lsa, u raqamlanmaydi va “jadval” so‘zi yozilmaydi, uning sarlavhasi keltiriladi.

Jadvalning biror qismi ishning keyingi betiga o‘tish holatlarida “jadval” so‘zi, uning tartib raqami va sarlavhasi bir marta jadvalning bosh qismi ustida ko‘rsatilib, keyingi betga o‘tgan qismlar ustiga “davomi” degan so‘z yoziladi.

Kurs ishini yozish davomida foydalanilgan manbalarga havola (“snoska”)larni satr osti eslatmalarida keltirish lozim. Havola har bir betda 1 raqamidan boshlab tartib bilan, sanoq ketma-ketligida, arab raqamida keltirilishi lozim.

Havolalar quyidagi holatlarda qoʻllaniladi:

- matnda qoʻllanilgan hujjat yoki taʼrifni tasdiqlash uchun;
- foydalanilgan oʻquv adabiyotlari va birlamchi manbalarni koʻrsatish uchun;
- matnda keltirilgan biror muammo, xulosa yoki taklifning olingan adabiyoti yoki boshqa manbasini koʻrsatish uchun;
- davlat arboblari, olimlar va mutaxassislar fikrlaridan iqtibos keltirilganda;
- statistik maʼlumotlar va toʻplamlardan iqtibos keltirilganda;
- huquqiy-meʼyoriy hujjatlardan iqtibos keltirilganda va boshqa holatlarda.

Har bir betda havolalar koʻpayib ketmasligi, iloji boʻlsa, bir betda uchtadan koʻp havola ishlatmaslikka harakat qilish kerak. Rasmlar va jadvallarga qilingan havolalar sarlavhaning oxirgi soʻziga qoʻyiladi (5-6-ilovalarga qarang).

Oʻquv adabiyotlarini rasmiylashtirish tartibi, yaʼni foydalanilgan manbaning nomi, muallifi, nashriyotning nomi, nashr etilgan yili va hajmi kabi maʼlumotlarni foydalanilgan adabiyotlar roʻyxatida qanday tartibda keltirish lozimligi quyida koʻrsatilgan¹:

1) Normativ-huquqiy hujjatlar nomlari:

1. Oʻzbekiston Respublikasi Byudjet Kodeksi. OʻRQ-360-son, 26 dekabr 2013 yil. (Oʻzbekiston Respublikasi qonun hujjatlari toʻplami, 2013 y. №52-I-son).

2. Oʻzbekiston Respublikasi “Mahalliy davlat hokimiyati toʻgʻrisida”gi Qonuni. 913-son, 2 sentabr 1993 yil. (oʻzgartirish va qoʻshimchalar bilan).

3. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2014 yil 4 dekabrda “Oʻzbekiston Respublikasining 2015 yilgi asosiy makroiqtisodiy koʻrsatkichlari prognozi va davlat byudjeti parametrlari toʻgʻrisida”gi PQ-2270-sonli qarori.

4. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “2004-2009 yillarda maktab taʼlimini rivojlantirish davlat umummilliy dasturi toʻgʻrisida”gi

¹ Magistratura toʻgʻrisidagi nizom. Oʻzbekiston Respublikasi Oliy va oʻrta maxsus taʼlim vazirining 2012-yil 29-oktyabrda 418-son buyrugʻi bilan tasdiqlangan. 5-ilova.

2004 yil 21 maydagi PF-3431-sonli Farmoni.

2) *Darslik va o'quv qo'llanmalar nomlari:*

1. Vahobov A.V., Malikov T.S. Moliya. O'quv qo'llanma. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2012. – 598 b.

2. Qosimova G.A. G'aznachilik. O'quv qo'llanma. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2013. – 48 b.

3. Nurmuxamedova B.I., Srojiddinova Z.X. Planirovanie rasxodov na obrazovanie v Respublike Uzbekistan. Uchebnoe posobie. – T.: “INFO CAPITAL GROUP”, 2013. – 440 s.

3) *Ilmiy jurnallardagi maqolalar nomlari:*

1. Haydarov N.X. O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimini rivojlantirishda davlat moliyasining o'rni // Iqtisod va moliya. – Toshkent, 2013. – № 9. – B. 13.

2. Bakaybaeva A.S. Uchet doxodov gosudarstvennogo byudjeta s ispolzovaniem kaznacheyskix texnologiy v Respublike Uzbekistan // Iqtisod va moliya. – Toshkent, 2013. – № 12. – B. 7.

4) *Internet saytlari quyidagi tartibda keltiriladi:*

<http://www.mf.uz> (O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi).

Mazkur Ko'rsatmalarning 3-ilovasidagi adabiyotlar ham kurs ishini bajarishda foydalanilgan adabiyotlar ro'yxatini rasmiylashtirish tartibiga to'liq rioya qilingan holda keltirilgan.

Agar kurs ishida ilovalar mavjud bo'lsa, u holda ular foydalanilgan adabiyotlar ro'yxatidan keyin, har bir ilovani yangi betning o'ng yuqori burchagiga “Ilova” so'zini yozgan holda keltirish tavsiya etiladi. Agar kurs ishida bittadan ko'p ilova bo'lsa, ular ketma-ket arab raqamlari bilan belgilanadi. Masalan, “1-ilova”, “2-ilova” va h.z. Kurs ishi matnida bu ilovalarga havolalar bo'lishi kerak va ular “1-ilovaga qarang”, “2-ilovada keltirilgan” kabi so'zlar bilan ko'rsatiladi. Hajm jihatdan katta jadvallar, rasmi illyustratsiyalar, shuningdek, korxonalar va tashkilotlar, moliya, soliq, g'aznachilik organlarining ma'lumotlari kurs ishiga ilova tarzda keltirilishi maqsadga muvofiq.

Kurs ishining rejasi ma'lum ma'noda mundarija vazifasini o'taydi, shu sababli, agar kurs ishiga ilovalar keltirilgan bo'lsa, rejadagi “Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati” so'zlaridan keyingi qatoriga “Ilovalar” degan so'z kiritilishi kerak.

VI. KURS ISHINI HIMOYA QILISH

Kurs ishini himoya qilish jarayoni talaba uchun eng muhim bosqich hisoblanadi. Unda talabaning kurs ishi mavzusi bo'yicha to'plagan bilimlari sinaladi. Talaba o'z ishini yaxshi bilishi, to'plagan ma'lumotlarining manbalarini aniq ko'rsata olishi, hisob-kitoblar asosida tahlil uslubiyoti va usullarini tushuntirib berishi, nazariy va amaliy savollarga javob bera olishi lozim.

Yozib tugatilgan kurs ishi kafedra tomonidan belgilangan muddat ichida kafedrada ro'yxatga olish yo'li bilan qayd etilgandan so'ng, 3 kun muddat ichida tanishib chiqish va taqriz berish uchun kurs ishi rahbariga (yoki pedagog-xodimlarning o'quv yuklamasi doirasi boshqa o'qituvchiga) beriladi.

Kurs ishiga yozilgan taqrizda quyidagilar qayd etilishi zarur:

- kurs ishi mavzusining dolzarbligi va ko'rilgan savollarning o'rinliliigi;
- kurs ishning nazariy saviyasi va ilmiylik darajasi;
- foydalanilgan adabiyotlardan to'plangan materiallarni mustaqil izlanishlar asosida mantiqiy izchillikda bayon qilinganligi;
- muallifning ishda keltirilgan raqamli ma'lumotlarni tahlil qilish qobiliyati, xulosalarni bayon qilish saviyasi;
- kurs ishi himoyasigacha amalga oshirish lozim bo'lgan tavsiyalar;
- kurs ishining dastlabki bahosi va himoyaga qo'yilganligi haqidagi yakuniy xulosa (“himoyaga qo'yiladi” yoki “himoyaga qo'yilmaydi” shaklida).

TALABAGA OGOHLANTIRISH!
Diqqat qiling, “g'alvirni suvdan ko'taradigan” vaqt keldi. Siz uchun birov jangga kirmaganidek, himoyaga ham kirmaydi!

Kurs ishi himoyasi kafedrada tashkil etiladi. Bu maqsadda fan bo'yicha kurs ishi himoyasi uchun 3 kishidan kam bo'lmagan tarkibda komissiya tuziladi. Kurs ishi himoyasi taqdimot tarzida ham himoya qilinishi mumkin. Kurs ishini

talaba ilmiy rahbari ishtirokida Komissiya huzurida himoya qiladi. Komissiya a'zolari bilan talaba o'rtasidagi suhbat asosida talabaning bilim darajasi, mavzu ustida ishlash jarayonida orttirgan ko'nikmalari aniqlanadi. Dastavval talaba o'zi yozgan ishi bo'yicha uning mazmuni, o'rganish predmeti, amaliy ma'lumotlarning manbasi, ularni umumlashtirish usullari, asosiy xulosalarini qisqacha yoritib beradi.

So'ngra taqrizda ko'rsatilgan kamchiliklar bo'yicha hamda ish yuzasidan qo'shimcha savol-javoblar asosida talabanning bilimi tekshiriladi va himoya natijasiga ko'ra kurs ishi baholanadi. Kurs ishini baholash talabalar bilimini reyting tizimi asosida baholash tartibiga ko'ra ballarda amalga oshiriladi. Kurs ishining natijasi fakultet dekanati tomonidan taqdim etilgan qaydnoma varaqasiga tegishli tartibda qayd etiladi va Komissiya a'zolari imzolari bilan rasmiylashtiriladi.

Ushbu uslubiy qo'llanma talabalarning mustaqil ravishda iqtisodiy tafakkurlarini mustahkamlashga yaqindan yordam beradi degan umiddamiz.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT MOLIYA INSTITUTI

"PENSIYA ISHI" KAFEDRASI

"DAVLAT BYUDJETI" FANIDAN

KURS ISHI

Mavzu: _____

Bajardi: _____
(talabaning ismi-sharifi, otasining ismi)

(fakultet, bakalavriat yo'nalishi, kursi, guruhi)

Ilmiy rahbar: _____
(ismi-sharifi, ilmiy darajasi, lavozimi)

TOSHKENT-2017

**“DAVLAT BYUDJETI”
FANIDAN KURS ISHI MAVZULARI NAMUNALARI**

1. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida davlat byudjetining o‘rni va ahamiyati
2. O‘zbekiston Respublikasida davlat byudjeti va byudjet tizimining rivojlanish tarixi
3. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida byudjet-soliq siyosatining asosiy yo‘nalishlari
4. O‘zbekiston Respublikasi mustaqilligi yillarida byudjet-soliq siyosatining rivojlanish bosqichlari va asosiy yo‘nalishlari
5. O‘zbekiston Respublikasida byudjet tuzilishi va byudjet tizimi
6. Byudjet munosabatlarning qonuniy-huquqiy asoslari.
7. O‘zbekiston Respublikasi byudjet tizimida respublika byudjetining o‘rni va ahamiyati
8. O‘zbekiston Respublikasi byudjet tizimida mahalliy byudjetlarning o‘rni va ahamiyati
9. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida byudjet tizimini boshqarish
10. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida davlat byudjeti daromadlari va ularni barqarorlashtirish istiqbollari
11. Davlat byudjeti daromadlari ijrosi: zarurligi, mohiyati va omillari
12. Davlat byudjetining solikli daromadlari, ularning tarkibi va tuzilishi
13. Davlat byudjetining soliqsiz daromadlari, ularning tarkibi, tuzilishi va ahamiyati
14. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida davlat byudjeti xarajatlari tizimi
15. Davlat byudjeti xarajatlari ijrosi: zarurligi, mohiyati va omillari
16. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida davlat byudjeti xarajatlari samarali ijrosini ta‘minlash
17. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida mahalliy byudjetlarning rivojlanish strategiyasi va byudjet siyosati
18. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida mahalliy byudjetlarni samarali boshqarish
19. Mahalliy byudjetlar daromadlari tizimi, ularni barqarorlashtirish masalalari

20. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida mahalliy byudjetlar daromadlarining shakllanish manbalari
21. Mahalliy byudjetlar xarajatlari tizimi, ularni optimallashtirish masalalari
22. Mahalliy byudjetlar daromadlarining shakllanishida umumdavlat soliqlarining o'рни va ahamiyati
23. Byudjet taqchilligining mohiyati, omillari va turlari
24. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida byudjet taqchilligini boshqarish va tartibga solish masalalari
25. Byudjet taqchilligi va uni moliyalashtirish manbalari
26. Byudjet tasnifining mohiyati, ahamiyati va hozirgi zamon xususiyatlari
27. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida davlat byudjetini prognozlashtirish
28. Davlat byudjetining o'рта muddatli istiqbolini belgilashga o'tish: zarurligi, mohiyati va vazifalari
29. Davlat byudjetining o'рта muddatli istiqbolini belgilashga o'tishning hozirgi zamon muammolari
30. Davlat byudjetining o'рта muddatli istiqbolini belgilash amaliyoti yuzasidan xorij tajribalari
31. O'zbekiston Respublikasida davlat byudjetining o'рта muddatli istiqbolini belgilashga o'tishning ilk tajribalari
32. Byudjet tizimi bo'g'inlari o'rtasida daromad va xarajatlarni taqsimlash asoslari
33. Davlat byudjeti tarkibida iqtisodiyot xarajatlari
34. Davlat investitsion dasturlarini amalga oshirishda davlat byudjetining o'рни va ahamiyati
35. Ijtimoiy-madaniy sohalarni moliyalashtirishda davlat byudjetining o'рни va ahamiyati
36. Byudjet tashkilotlari xarajatlarini smeta asosida moliyalashtirish asoslari
37. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida byudjetdan moliyalashtirish tizimi
38. Byudjet tashkilotlarida byudjetdan tashqari mablag'larni jalb qilish va ulardan foydalanish
39. Byudjetdan moliyalashtirish: mohiyati, vazifalari, tamoyillari, bosqichlari
40. Byudjet tashkilotlarida moliyaviy rejalashtirish asoslari
41. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida ta'lim xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish
42. Ta'lim sohasidagi islohotlarni moliyaviy ta'minlash masalalari

43. Maktabgacha tarbiya muassasalari xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish
44. Maktab ta'limini rivojlantirishning moliyaviy masalalari
45. Umumta'lim maktablari xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish asoslari
46. O'rta maxsus, kasb-hunar ta'lim muassasalari xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish asoslari
47. Akademik litseylar xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish asoslari
48. Oliy ta'lim muassasalari xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish asoslari
49. Madaniyat sohasini byudjetdan moliyalashtirish
50. Sport maktablari xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish
51. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish masalalari
52. Sog'liqni saqlash muassasalari xarajatlarini rejalashtirish va byudjetdan moliyalashtirishning xususiyatlari
53. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida jismoniy tarbiya va sport tashkilotlari xarajatlarini moliyalashtirish
54. Ijtimoiy ta'minot xarajatlarining tarkibi, tuzilishi, ularni moliyalashtirishda byudjetning o'rni va ahamiyati
55. Aholini ijtimoiy muhofaza qilishda davlat byudjetining o'rni va ahamiyati
56. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida aholini ijtimoiy muhofaza qilishning zarurligi va moliyaviy manbalari
57. Aholini ijtimoiy muhofaza qilishning byudjet mexanizmi
58. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida aholini manzilli ijtimoiy himoya qilish davlat dasturlarini moliyaviy ta'minlash masalalari
59. Davlat boshqaruv organlari xarajatlarini rejalashtirish va byudjetdan moliyalashtirish asoslari
60. Mahalliy o'z-o'zini boshqarish organlari xarajatlarini byudjetdan moliyalashtirish
61. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida davlat byudjetining tashqi iqtisodiy faoliyat bo'yicha daromad va xarajatlari
62. Byudjetlararo munosabatlar va uning xususiyatlari
63. Byudjet tizimi byudjetlari o'rtasidagi byudjetlararo munosabatlar
64. Soliqlarni byudjet tizimi bo'g'inlari o'rtasida taqsimlash mexanizmi
65. O'zbekiston Respublikasida byudjet jarayoni va uning bosqichlari

66. O'zbekiston Respublikasida byudjet jarayonini boshqarish va tartibga solish organlari, ular faoliyatini muvofiqlashtirish
67. O'zbekiston Respublikasida byudjetni tuzish va ijro etishda davlat moliyaviy nazoratini tashkil etish
68. Byudjet nazoratini tashkil etish va uning ta'sirchanligini oshirish masalalari
69. Byudjet jarayonini tashkil etishda O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligining o'rni va ahamiyati
70. Davlat byudjeti daromadlarining shakllanishini nazorat qilishda davlat Soliq qo'mitasining o'rni va ahamiyati
71. Konsolidatsiyalashgan byudjet, uning tarkibi, tuzilishi va xususiyatlari
72. Xorijiy davlatlar byudjet tizimi va byudjet jarayoni
73. Amerika Qo'shma Shtatlari davlat byudjeti, byudjet tizimi va byudjetlararo munosabatlarning xususiyatlari
74. Germaniya Federativ Respublikasi davlat byudjeti, byudjet tizimi va byudjetlararo munosabatlarning xususiyatlari
75. Buyuk Britaniya davlat byudjeti, byudjet tizimi va byudjetlararo munosabatlarning xususiyatlari
76. Yaponiya davlat byudjeti, byudjet tizimi va byudjetlararo munosabatlarning xususiyatlari
77. Byudjet ijrosini nazorat qilishda Moliya vazirligi huzuridagi Nazorat-taftish boshqarmasining o'rni va ahamiyati
78. Mahalliy byudjetlar ijrosini ta'minlashda mahalliy moliya organlari faoliyatining xususiyatlari
79. Davlat byudjeti barqarorligini ta'minlashda davlat qimmatli qog'ozlarining o'rni va ahamiyati
80. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida davlat maqsadli jamg'armalarining o'rni va ahamiyati
81. Mahalliy byudjetlarning tartibga soluvchi daromadlari
82. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida mahalliy byudjetlarning barqaror daromad bazasini yaratish masalalari
83. Mahalliy byudjetlarning davlat ijtimoiy siyosatini amalga oshirishdagi ahamiyati
84. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida mahalliy byudjetlarning daromad va xarajatlarini tartibga solish
85. Davlat maqsadli jamg'armalari, ularning davlat moliya tizimidagi o'rni va ahamiyati

86. Ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda davlat maqsadli jamg'armalarining o'rni
87. Respublika Yo'l fondi, uning vazifalari, ahamiyati, daromad va xarajatlari tarkibi va tuzilishi
88. Byudjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi, uning daromad va xarajatlari, davlat moliya tizimidagi o'rni va ahamiyati
89. Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi, uning shakllanishi, ishlatilishi, iqtisodiyotni modernizatsiya va rekonstruktsiya qilishdagi ahamiyati
90. O'zbekiston Respublikasida byudjet ijrosini tashkil etishda g'aznachilik faoliyatining zarurligi, xususiyatlari va ahamiyati
91. Milliy iqtisodiyotga g'aznachilik tizimini joriy etish orqali byudjet ijrosi samaradorligini oshirish
92. G'aznachilik hududiy bo'linmalari faoliyati va uni takomillashtirish
93. G'aznachilik tizimida byudjetlararo munosabatlarni tashkil etish va boshqarish
94. Davlat byudjeti ijrosini samarali tashkil etishning hozirgi davr vazifalari va ustuvor yo'nalishlari
95. Uy-joy va kommunal xo'jaligi xarajatlarini moliyalashtirishning xususiyatlari
96. O'zbekiston Respublikasida soliq mexanizmini takomillashtirish yo'llari
97. Yuridik shaxslardan olinadigan foyda solig'ining davlat byudjetini mustahkamlashdagi o'rni va ahamiyati
98. Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'ining davlat byudjetini mustahkamlashdagi o'rni va ahamiyati
99. Qo'shilgan qiymat solig'ining davlat byudjetini shakllantirishdagi o'rni va ahamiyati
100. Aktsiz solig'ining davlat byudjeti daromadlarini mustahkamlashdagi o'rni va ahamiyati
101. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning byudjet daromadlarini shakllantirishdagi ahamiyati va uni barqarorlashtirish yo'llari
102. Davlat mulkini samarali boshqarish va xususiylashtirishni jadallashtirish orqali byudjet daromadlarini mustahkamlashning ustuvor yo'nalishlari
103. O'zbekiston Respublikasida byudjet ijrosini nazorat etish organlari faoliyati
104. Byudjet mablag'laridan foydalanishda davlat nazoratini ta'minlash

105. O'zbekiston Respublikasida davlat byudjeti loyihasini tuzish, ko'rib chiqish, tasdiqlash va ijro etishda byudjet nazoratining ahamiyati va vazifalari
106. Byudjetlararo munosabatlarni muvofiqlashtirishni samarali tashkil etish yuzasidan xorij tajribalari
107. Soliqlarning byudjet tizimi bo'g'inlari o'rtasida taqsimlanish mexanizmi
108. Davlat byudjetining ijrosi: omillari va samaradorligini oshirish yo'llari
109. Byudjetlararo munosabatlarni muvofiqlashtirishning zarurligi, mohiyati, shakllari va ahamiyati
110. O'zbekiston Respublikasida byudjet qurilishining hozirgi zamon xususiyatlari
111. Ta'lim tizimini isloh qilishning hozirgi bosqichida xalq ta'limi xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish
112. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida sog'liqni saqlash muassasalari xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirishda amalga oshirilayotgan islohotlar
113. Jahon amaliyotida sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirishning o'ziga xos xususiyatlari
114. Jahon amaliyotida oliy ta'lim tizimini moliyalashtirishning o'ziga xos xususiyatlari
115. Uzluksiz ta'lim tizimi muassasalarini moliyaviy ta'minlash mexanizmi
116. Sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish manbalari va uning taraqqiyoti
117. Ta'lim tizimini moliyalashtirish modellarining qiyosiy tahlili
118. Davlat byudjeti g'azna ijrosi sharoitida byudjet tashkilotlarini mablag' bilan ta'minlash tartibi
119. Natijaviylikka yo'naltirilgan byudjetlashtirish, uning afzalliklari va joriy qilish shart-sharoitlari
120. G'aznachilik tizimi sharoitida moliyaviy majburiyatlar va ularning vujudga kelishi
121. G'aznachilik sharoitida davlat haridini tashkil qilish
122. Byudjet-soliq siyosati va iqtisodiyotda soliq yukini pasaytirish
123. Byudjet tashkilotlarida byudjet intizomini mustahkamlash masalalari
124. Xorijiy mamlakatlarda davlat byudjeti taqchilligi masalalari
125. Byudjet tizimi tushunchasi va printsiplari
126. Byudjet tashkilotlarining byudjetdan tashqari jamg'armalari xarajatlari

127. Davlat byudjeti va davlat maqsadli jamg'armalari byudjetlarining loyihasini tuzish tartibi
128. Xorijiy mamlakatlarda davlat qarzi, uni boshqarish masalalari
129. Davlat byudjetini va davlat maqsadli jamg'armalari byudjetlarini ko'rib chiqish, qabul qilish va tasdiqlash tartibi
130. Byudjet ssudalari, kredit liniyalari va kreditlar
131. Davlat byudjetining huquqiy asoslari
132. Davlat byudjetining davlat hokimiyati, boshqaruvi, sud, prokuratura organlarini saqlash xarajatlari
133. Davlat byudjetining boshqa xarajatlari
134. Davlat qarzini boshqarish

“DAVLAT BYUDJETI” FANIDAN TAVSIYA ETILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

I. O‘zbekiston Respublikasi qonunlari

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: O‘zbekiston, 2014. -39 b.
2. O‘zbekiston Respublikasi Byudjet Kodeksi. O‘RQ-360-son, 26 dekabr 2013 yil. O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2013 y. №52-I-son.
3. O‘zbekiston Respublikasi Soliq Kodeksi.
4. O‘zbekiston Respublikasi “Mahalliy davlat hokimiyati to‘g‘risida”gi Qonuni. 913-son, 2 sentabr 1993 yil (o‘zgartirish va qo‘shimchalar bilan).

II. O‘zbekiston Respublikasi Prezident farmonlari va qarorlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 28 dekabrdaagi “O‘zbekiston faxriylarni ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash «Nuroniy» jamg‘armasi faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-4906-sonli Farmoni.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015 yil 14 apreldaagi “Keksalarni ijtimoiy himoya qilish va moddiy qo‘llab-quvvatlashni yanada kuchaytirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-4715-sonli Farmoni.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2007 yil 19 martdaagi “Aholini ijtimoiy himoya qilish tizimini yanada takomillashtirish va mustahkamlashga oid chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-3864-sonli Farmoni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2007 yil 17 sentyabrdaagi “Pensionerlarni ijtimoiy qo‘llab-quvvatlashni kuchaytirish borasidaagi chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-3921-sonli Farmoni.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 29 dekabrdaagi “2017 - 2021 yillarda maktabgacha ta‘lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-2707-sonli Qarori.

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 27 dekabrda "O'zbekiston Respublikasining 2017 yilgi asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari prognozi va Davlat byudjeti parametrlari to'g'risida"gi PQ-2699-sonli Qarori.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 22 fevralda "Hududlarni kompleks rivojlantirishni ta'minlashda mahalliy davlat boshqaruvi organlari faoliyatini takomillashtirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-2495-sonli Qarori.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2011 yil 28 noyabrda "Sog'liqni saqlash tizimini isloh qilishni yanada chuqurlashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-1652-sonli Qarori.
9. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil 10 sentyabrda "O'zbekiston Respublikasi tibbiyot tashkilotlari tuzilmasini yanada optimallashtirish va sog'liqni saqlash tizimi tibbiyot xodimlari mehnatiga haq to'lash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 292-sonli Qarori.
10. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil 5 fevralda "O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi tizimining turg'un davolash-profilaktika muassasalarida ovqatlanishni tashkil etish va uning uchun haq to'lash tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi 31-sonli Qarori.
11. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2015 yil 10 avgustda "Keksalar va nogironlarni manzilli ijtimoiy himoya qilish va qo'llab-quvvatlashni yanada kuchaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 237-sonli Qarori.
12. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2013 yil 13 fevralda "O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash sohasida moliyalashtirish tizimini yanada isloh qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 37-sonli Qarori.

III. O'zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti

I.A.Karimovning asarlari

13. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – engilmas kuch. – T.: "O'zbekiston", 2008.
14. Karimov I.A. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etish choralari va yo'llari. – T.: "O'zbekiston", 2009.

15. Karimov I.A. Barcha reja va dasturlarimiz Vatanimiz taraqqiyotini yuksaltirish, xalqimiz farovonligini oshirishga xizmat qiladi. –T.: “O‘zbekiston”, 2011.
16. Karimov I.A. Mamlakatimizda demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish kontseptsiyasi. – T.: “O‘zbekiston”, 2011.
17. Karimov I.A. 2012 yil vatanimiz taraqqiyotini yangi bosqichga ko‘taradigan yil bo‘ladi. – T.: O‘zbekiston, 2012.
18. Karimov I.A. Bosh maqsadimiz – keng ko‘lamli islohotlar va modernizatsiya yo‘lini qat‘iyat bilan davom ettirish. – T.: O‘zbekiston, 2013. -32 b.
19. Karimov I.A. Buyuk va muqaddassan, Mustaqil Vatan. Ilmiy-ommabop risola. -T.: “O‘zbekiston”, 2011. -200 b.
20. O‘zbekiston Respublikasi prezidenti Sh.Mirziyoyevning mamlakatimizni 2016 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga mo‘ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo‘nalishlariga bag‘ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma‘ruzasi: “Tanqidiy tahlil, qat‘iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak”.

IV. Asosiy adabiyotlar

21. Vahobov A.V., Malikov T.S. Moliya. Darslik / Toshkent Moliya instituti. – T.: “Noshir”, 2012. – 712 b.
22. Vahobov A.V, Malikov T.S. Moliya: Umumdavlat moliyasi. O‘quv qo‘llanma. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2010. – 595 b.
23. Vahobov A.V., Malikov T.S. Moliya. O‘quv qo‘llanma. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2012. – 598 b.
24. Ботиров А.А., Юлдашева Н.Н. Местные бюджеты. Учебно-методические пособие. – Т.: ТФИ. 2015. – 362 с.
25. Po‘latov D.X, Nurmuxamedova B.I. G‘aznachilik. Darslik. – T: “Sano-standart”, 2014. – 272 b.
26. Robert D. Lee, Jr., Ronald W. Johnson, Philip G. Joyce. Public budgeting systems. Jones & Bartletti learning. Joyce.-9th ed. 2012. Printed in the United States of America.
27. Srojiddinova Z.X. O‘zbekiston Respublikasi byudjet tizimi. – T.: “infoCOM.UZ”, 2010. – 500 b.

28. Srojiddinova Z.X. Davlat byudjeti: umumta'lim maktablari xarajatlari smetasi. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2013. – 102 b.

V. Qo'shimcha adabiyotlar

29. Malikov T.S, Vahobov D., Moliya: chizmalarda. O'quv qo'llanma. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2010. – 660 b.

30. Malikov T.S., Jalilov P.T. Byudjet-soliq siyosati. – T.: “Akademnashr”, 2011. – 472 b.

31. Burxonov U. Davlat xaridi. O'quv qo'llanma. – T.: “infoCOM.UZ”, 2010.

32. Burxanov U., Atamuradov T. Davlat xaridi. O'quv qo'llanma. – T.: “Fan va texnologiya”, 2012 yil. -152 b.

33. Ibragimov A.K., Sugirbaev B.B. Byudjet nazorati va auditi. O'quv qo'llanma. – T.: “infoCOM.UZ”, 2009.

34. Nurmuxamedova B., Kabirova N. Moliya. O'quv qo'llanma. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2012. – 207 b.

35. Nurmuxamedova B., Kabirova N. Moliya. O'quv qo'llanma. – T.: “VNESHINVESTPROM”, 2013. – 224 b.

36. Kasimova G.A., Botirov A.A. Ijtimoiy soha: boshqarish va moliyalashtirish. – T.: “Tamaddun”, 2016. – 216 b.

37. Qosimova G., Shaakramov K. Mahalliy byudjetlar. O'quv qo'llanma. – T.: “Moliya”, 2012. – 260 b.

38. Qosimova G.A. G'aznachilik. O'quv qo'llanma. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2013. – 448 b.

39. Azizova I.A. Natijaga yo'naltirilgan byudjetlashtirish. O'quv qo'llanma. – T.: “infoCOM.UZ”, 2010. – 152 b.

40. Fayzullaev Yo.Sh., Azizova I.A. Byudjetni o'rta muddatli rejalashtirish. O'quv qo'llanma. – T.: “infoCOM.UZ”, 2010. – 152 b.

41. Nurmuxamedova B.I, Srojiddinova Z.X. O'zbekiston Respublikasida ta'lim xarajatlarini rejalashtirish. O'quv qo'llanma. – T.: “INFO CAPITAL GROUP”, 2013. – 447 b.

42. Нурмухамедова Б.И., Срождиддинова З.Х. Планирование расходов на образование в Республике Узбекистан. Учебное пособие. -Т.: “ИНФО САПИТАЛ ГРОУП”, 2013. – 440 с.

VI. Davriy nashrlar, statistik to'plamlar va hisobotlar

43. Xaydarov N.X. O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimini rivojlantirishda davlat moliyasining o'rni // Iqtisod va moliya. – Toshkent, 2013. - № 9. – B. 13.
44. Бакайбаева А.С. Учет доходов государственного бюджета с использованием казначейских технологий в Республике Узбекистан // Иқтисод ва молия. – Тошкент, 2013. - № 12. –Б. 7.
45. Eshnazarov T.Sh. Davlat byudjeti g'azna ijrosi: byudjet mablag'larini rejalashtirish va boshqarishning asosiy yo'nalishlari // Iqtisod va moliya. – Toshkent, 2013. - № 12. –B. 2.
46. O'zbekiston Respublikasi iqtisodiy-ijtimoiy taraqqiyotining mustaqillik yillaridagi (1990-2010 yillar) asosiy tendentsiya va ko'rsatkichlari hamda 2011-2015 yillarga mo'ljallangan prognozlari: statistik to'plam. - T.: "O'zbekiston" NMIU, 2011.

VII. Internet saytlari

www.gov.uz (O'zbekiston Respublikasi hukumat portali)

www.mf.uz (O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi rasmiy sayti)

www.undp.uz (BMTTD rasmiy sayti)

www.lex.uz (O'zbekiston Respublikasi milliy qonunchiligi)

www.publicfinance.uz (O'zbekistonda byudjet islohotlari loyihasi sayti)

www.statistics.uz (O'zbekiston Respublikasi Davlat statistikasi qo'mitasi rasmiy sayti)

IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA DAVLAT BYUDJETINING O'RNI VA AHAMIYATI

REJA:

Kirish

1. Davlat byudjetining nazariy asoslari va xususiyatlari
2. O'zbekiston Respublikasida davlat byudjeti amal qilishining tashkiliy-huquqiy asoslari
3. Iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishda davlat byudjeti mablag'laridan foydalanish amaliyoti tahlili
4. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishning byudjet mexanizmlarini takomillashtirish yo'llari

Xulosa

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

Ilovalar

AHOLINI IJTIMOY MUHOFAZA QILISHDA DAVLAT BYUDJETINING O'RNI VA AHAMIYATI

REJA:

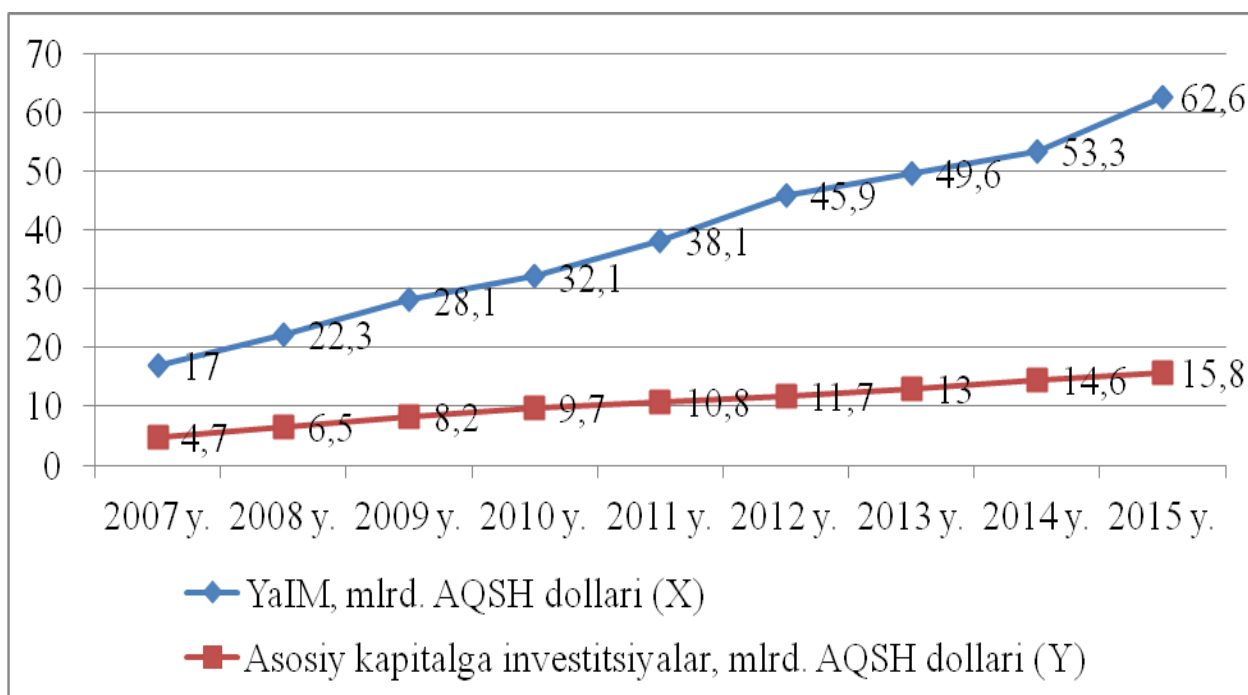
Kirish

1. Aholini ijtimoiy muhofaza qilishning zarurligi, iqtisodiy-moliyaviy va tashkiliy-huquqiy asoslari
 - 1.1. Aholini ijtimoiy muhofaza qilishning zarurligi, mezonlari va omillari
 - 1.2. Aholini ijtimoiy muhofaza qilishning iqtisodiy- moliyaviy asoslari
2. Aholini ijtimoiy muhofaza qilishni moliyaviy ta'minlashda davlat byudjetidan foydalanish amaliyoti
 - 2.1. Aholini ijtimoiy muhofaza qilishni davlat byudjetidan mablag' bilan ta'minlash holati
 - 2.2. Aholini ijtimoiy muhofaza qilish byudjet mexanizmlarining amal qilish xususiyatlari
3. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida aholini ijtimoiy muhofaza qilishni moliyaviy ta'minlashni takomillashtirish yo'llari

Xulosa

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

Ilovalar

1-rasm. O'zbekistonda YAIM va asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar hajmining o'zgarishi¹

2-rasm. Byudjet jarayoni ishtirokchilari²

¹ Manba: www.stat.uz. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari.

² Manba: O'zbekiston Respublikasi Budjet Kodeksi (O'RQ-360-son. 26.12.2013)ning 3-moddasi asosida muallif tomonidan tayyorlandi.

Dunyoning ayrim davlatlarida soliq yukining o'rtacha darajasi, foizda¹

Davlatlar va uyushmalar nomi	Soliq yukining o'rtacha darajasi, foizda	O'zbekistondagi soliq yukining boshqa davlatlardagi holat bilan qiyosiy darajasi
AQSh	32,3	1,5 marta past
Evropa Ittifoqi davlatlari	42,6	2,0 marta past
Lotin Amerikasi davlatlari	47,2	2,2 marta past
IHTga a'zo davlatlar	35,9	1,7 marta past
Janubiy Osiyo davlatlari	40,2	1,9 marta past
Sharqiy Osiyo davlatlari	34,5	1,6 marta past
Markaziy Osiyo davlatlari	40,5	1,9 marta past
Rossiya Federatsiyasi	34,1	1,6 marta past
MDHga a'zo davlatlar	25,2	1,2 marta past
Dunyo davlatlari bo'yicha o'rtacha	44,7	2,1 marta past
O'zbekiston	20,5	x

O'zbekiston Respublikasi Davlat byudjeti xarajatlari²*(YaIMga nisbatan foizda)*

Yillar	YaIM mlrd.so'm	Davlat byudjeti xarajatlari (Davlat maqsadli jamg'armalarsiz)	Ijtimoiy soha va aholini ijtimoiy qo'llab-quvvatlash xarajatlari
2005	15210,4	22,5	11,4
2006	20759,3	21,1	10,7
2007	28186,2	20,7	10,3
2008	38969,8	21,0	10,9
2009	49375,6	21,8	11,9
2010	62388,3	21,5	12,6
2011	77866,1	21,5	12,5
2012	96723,4	21,6	12,7
2013	118986,9	21,7	12,7
2014	144867,9	21,7	12,8
2015	171369	22,2	13,1

¹ www.worldtax.org, www.worldwide-tax.com, www.taxworld.org internet saytlari ma'lumotlari.

² "O'zbekiston iqtisodiyoti" Axborot-tahliliy byulleteni (2012-2013 yillar bo'yicha) ma'lumotlari va O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-2099-son (25.12.2013) Qarorining tegishli ilovalari asosida tayyorlandi.

